

Меѓународен сметководствен стандард МСС 24

Обелоденувања за поврзани страни

Цел

- 1 Целта на овој Стандард е да осигура дека финансиските извештаи на ентитетот ги содржат потребните обелоденувања во финансиските извештаи кои укажуваат на можноста да постои влијание од постоење на поврзани страни врз финансиската состојба и добивката или загубата на ентитетот како и влијание врз истите од трансакции помеѓу поврзаните страни и отворени салда во однос на поврзаните страни на крајот на периодот.

Делокруг

- 2 Овој стандард треба да се применува за:
- (а) Идентификација на односите на поврзани страни и нивните трансакции.
 - (б) Идентификација на отворени салда помеѓу ентитетот и неговите поврзани страни.
 - (в) Идентификација на околностите во кои се бара обелоденување на ставките наведени под (а) и (б).
 - (г) Утврдување на обелоденувањата кои треба да се направат во однос на тие ставки.
- 3 Овој Стандард бара обелоденување на трансакции помеѓу поврзани страни и отворени салда во одделните финансиски извештаи на матичното друштво, учесник во заедничкото вложување или вложувачот, да бидат презентирани во согласност со МСС 27 *Консолидирани и одделни финансиски извештаи*.
- 4 Трансакции помеѓу поврзани страни и отворените салда со останатите ентитети во рамки на групата се обелоденуваат во финансиските извештаи на групата. Трансакциите помеѓу поврзани страни во рамки на групата и отворените салда се елиминираат во подготвувањето на консолидираните финансиски извештаи на групата.

Цел на обелоденувањата за поврзани страни

- 5 Односите помеѓу поврзани страни се нормална карактеристика на комерцијалното и деловно работење. На пример ентитетите многу често извршуваат дел од нивните активности преку подружници, придружени ентитети и заеднички вложувања. Во овие околности, способноста на ентитетот да влијае на финансиските и оперативните политики на ентитетот во кој е вложено се остварува преку присутност на контрола, заедничка контрола или значително влијание.
- 6 Односите помеѓу поврзани страни би можеле да имаат влијание на добивката или загубата како и на финансиската состојба на ентитетот. Поврзаните страни можат да се инволвираат во трансакции во кои неповрзани страни не би учествувале. На пример, ентитетот кој му продава добра на своето матично друштво според нивната набавна вредност, може да не ги продаде тие добра на други потрошувачи под исти услови. Исто така, трансакциите помеѓу поврзани страни може да не бидат извршени во исти износи како помеѓу неповрзани страни.
- 7 Добивката или загубата и финансиската состојба на ентитетот можат да бидат под влијание на односите со поврзани страни дури и да не се случат трансакции помеѓу истите. Самото постоење на односите може да биде доволно за да влијае на трансакциите кои ентитетот ги остварува со другите страни. На пример, подружница може да ги прекине своите односи со некој трговски партнер во моментот кога таа ќе биде стекната од страна на матично друштво или сестра подружница која е ангажирана во истите активности како оние на поранешниот трговски партнер. Алтернативно една страна може да се воздржи од остварување на одредени активности заради значителното влијание на друга страна – на пример, една подружница може да биде упатена од страна на нејзиното матично друштво да не навлегува во ангажмани за истражување и развој.
- 8 Заради овие причини, знаењето во врска со трансакциите на поврзани страни, нивните отворени салда и односи можат да влијаат на оценките на корисниците на финансиските извештаи во врска со работењето на ентитетот, вклучувајќи и оценка на ризиците и можностите со кои се соочува ентитетот.

Дефиниции

9 Во овој Стандард се користат следните термини со наведените значења за нив:

Поврзана страна. Една страна се смета за поврзана со ентитетот доколку:

- (a) Директно или индиректно преку еден или повеќе посредници, страната:
 - (i) Контролира или е контролирана од, или е под заедничка контрола со, ентитетот (ова вклучува матични друштва, подружници и сестрински подружници).
 - (ii) Поседува учество во ентитетот кое му обезбедува значително влијание над ентитетот.
 - (iii) Поседува заедничка контрола над ентитетот.
- (б) Страната е придружен ентитет (како што е дефинирано во MCC 28 *Вложувања во придружени ентитети*) на ентитетот.
- (в) Страната претставува заедничко вложување во кое ентитетот е учесник во заедничко вложување (види MCC 31 *Учества во заеднички вложувања*).
- (г) Страната е член на клучниот раководен персонал во ентитетот или во неговото матично друштво.
- (д) Страната е близок член на семејството на било кој поединец наведен во (а) или (г).
- (ф) Страната е ентитет кој е под контрола, заедничка контрола или под значително влијание на, или за кој значителната гласачка моќ во таквиот ентитет е директно или индиректно во рацете на било кој поединец наведен во (г) или (д).
- (е) Страната претставува план за користи на вработените по прекинување на работниот однос на ентитетот, или на било кој друг ентитет кој е поврзана страна на ентитетот.

Трансакција со поврзана страна е пренесување на ресурси, услуги или обврски помеѓу поврзани страни, без оглед на тоа дали се утврдува или наплатува одредена цена.

Блиски членови на семејството на поединецот се оние членови на семејството кои би можело да се очекува да влијаат на, или да бидат под влијание од, поединецот во неговите трансакции со ентитетот.

Тие би можеле да бидат:

- (a) Брачен другар или децата на поединецот.
- (б) Деца на брачниот другар на поединецот.
- (в) Лица кои зависат од поединецот или брачниот другар.

Надоместот ги вклучува сите користи за вработените (како што се дефинирани во MCC 19 *Користи за вработените*) вклучувајќи ги и користите за вработените за кои се применува МСФИ 2 *Плаќања врз основа на акции*. Користите за вработените се сите форми на платен надомест, надомест кој треба да се плати или пак надомест кој е обезбеден од страна на ентитетот или за сметка на ентитетот, во замена за услугите дадени на ентитетот. Тој исто така вклучува надомест платен од матично друштво за сметка на ентитетот.

Надоместот вклучува:

- (a) Карткорочни користи за вработените, како на пример плати и придонеси, платени годишни одмори и платени боледувања, учества во добивката или бонуси (доколку доспеваат за плаќање во следните дванаесет месеци од крајот на периодот) и немонетарни користи (како на пример медицинска грижа, домување, возила и бесплатни или субвенционирани добра или услуги) за тековните вработени.
- (б) Користи за вработените по престанок на работниот однос како што се на пример пензии, други користи од пензионирање, животна осигурување и медицинска грижа по престанок на работниот однос.
- (в) Други долгорочни користи за вработените, вклучувајќи ги и долгорочни отсуства поради боледување, јубилејни или други користи кои произлегуваат од долгорочно работење, долгорочни користи поради инвалидитет и, доколку тие не доспеваат за наплата во рок од дванаесет месеци од крајот на периодот, учества во добивката, бонуси и одложени надомести.
- (г) Користи кои произлегуваат од престанок на работен однос.

(д) Плаќања врз основа на акции.

Контрола е моќта да се управува, со финансиските и оперативните политики на раководството на ентитетот, на начин за да се стекнат користи од неговите активности.

Заедничка контрола е договорна согласност за делење на контролата над економската активност.

Клучен раководен персонал претставуваат оние лица кои имаат овластување и одговорност за планирањето, управувањето и контролата на работењето на ентитетот, директно или индиректно, вклучувајќи ги и директорите (било да се извршни или други) на тој ентитет.

Значително влијание е моќта да се учествува во одлуките за финансиските и оперативните политики на ентитетот, но не и да ги контролира тие политики. Значително влијание може да се стекне преку сопственост на акции, статут или договор.

- 10 При разгледувањето на секој можен однос со поврзаните страни, вниманието се насочува кон суштината на односот, а не само на правната форма.
- 11 Во контекст на овој Стандард, се смета дека следните не претставуваат поврзани страни:
- (а) Два ентитета само затоа што имаат заеднички директор или друг член на клучниот раководен персонал, независно од точките (г) и (д) во дефиницијата за “поврзана страна”.
 - (б) Двајца учесници во заедничко вложување само затоа што тие делат заедничка контрола над заедничко вложување.
 - (в)
 - (i) Обезбедувачи на финансиски средства,
 - (ii) синдикати,
 - (iii) јавните комунални ентитети, и
 - (iv) државните министерства и агенции,
- во текот на нивните нормални зделки со ентитетот (иако тие можат да ја ограничат слободата на дејствувањето на ентитетот или да учествуваат во неговиот процес на донесување на одлуки).
- (г) Поединечен купувач, добавувач, давател на франшиза, дистрибутер или општ застапник со кого ентитетот извршува значаен обем на деловно работење едноставно поради резултиращката економска зависност.

Обелоденување

- 12 Односите помеѓу матичните друштва и подружниците треба да бидат обелоденети независно од тоа дали постоеле трансакции помеѓу тие поврзани страни. Ентитетот треба да го обелодени името на матичното друштво и доколку се разликува, името на основното матично друштво. Доколку ниту матичното друштво на ентитетот ниту неговото основно матично друштво, не изготвува финансиски извештаи кои се расположливи за користење од страна на јавноста, треба да се обелодени името на следното највисоко матично друштво кое изготвува финансиски извештаи кои се расположливи за јавноста.
- 13 За да им се овозможи на корисниците на финансиските извештаи да формираат свое гледиште за ефектите на односите помеѓу поврзаните страни врз ентитетот, соодветно е да се обелоденат односите помеѓу поврзаните страни во случаи кога постои контрола, без оглед на тоа дали постоеле трансакции помеѓу поврзаните страни.
- 14 Идентификацијата на односите на поврзаните страни помеѓу матичните друштва и подружниците претставува дополнение на барањата во MCC 27, MCC 28 и MCC 31, кои бараат соодветен преглед и опис на значителните вложувања во подружници, придружени ентитети и ентитети кои се под заедничка контрола.
- 15 Во случај кога ниту матичното друштво на ентитетот ниту основното матично друштво не изготвуваат финансиски извештаи кои се расположливи за користење од страна на јавноста, ентитетот треба да го обелодени името на следното матично друштво кое е на највисоко ниво во групата кој подготвува финансиски извештаи кои се расположливи за јавноста.

- 16** Ентитетот треба да ги обелодени надоместите на клучниот раководен персонал во вкупен износ и за секоја од следниве категории:
- (а) Краткорочни користи на вработените.
 - (б) Користи на вработените по престанокот на работниот однос.
 - (в) Останати долгорочни користи на вработените.
 - (г) Користи на вработените поради прекин на работниот однос.
 - (д) Плаќања врз основа на акции.
- 17** Доколку имало трансакции помеѓу поврзаните страни, известувачкиот ентитет треба да ја обелодени природата на односите со поврзаните страни, како и информации во врска со видовите на трансакциите и отворените салда кои се потребни за разбирање на потенцијалните ефекти на односите врз финансиските извештаи. Тие барања за обелоденување претставуваат дополнително барање во точка 16 во која се бара да се обелоденат надоместите на клучниот раководен персонал. Во најмал обем (минимално) обелоденувањата треба да ги вклучуваат:
- (а) Износот на трансакциите.
 - (б) Износот на отворените салда и:
 - (i) Нивните услови и рокови, вклучувајќи и дали тие се обезбедени, како и природата на надоместокот кој треба да биде платен за подмирување.
 - (ii) Детални податоци за сите гаранции кои се дадени или примени.
 - (в) Резервирањата за сомнителни побарувања кои се поврзани со износите на отворените салда.
 - (г) Расходите кои се признаени во текот на периодот во однос на лоши и сомнителни побарувања кои се достасани и ги должат поврзаните страни.
- 18** Обелоденувањата кои се бараат во точка 17 треба да се направат одделно за секоја од следниве категории:
- (а) Матичното друштво.
 - (б) Ентитетите кои имаат заедничка контрола или значително влијание над ентитетот.
 - (в) Подружници.
 - (г) Придружени ентитети.
 - (д) Заеднички вложувања во кој ентитетот е учесник во заедничкото вложување.
 - (е) Клучниот раководен персонал на ентитетот или неговото матично друштво.
 - (ж) Останати поврзани страни.
- 19** Класификацијата на износите кои претставуваат обврска кон, и побарување од, поврзаните страни во различни категории, како што тоа се бара во точка 18 претставува продолжение на барањата за обелоденување наведени во МСС 1 *Презентирање на финансиски извештаи*, во однос на тоа да информациите бидат презентирани било во извештајот за финансиска состојба или во белешките кон финансиските извештаи. Категориите се проширени за да обезбедат поразбирлива анализа на отворените салда на поврзаните страни и се применуваат за трансакциите на поврзани страни.
- 20** Следните примери се ситуации во коишто трансакциите треба да се обелоденат доколку се со поврзани страни:
- (а) Купување или продажба на производи (довршени или недовршени).
 - (б) Купување или продажба на недвижности и други средства.
 - (в) Давање или примање на услуги.
 - (г) Аранжмани за наеми.
 - (д) Пренесувања на истражување и развој.
 - (е) Пренесувања во согласност со аранжмани за дозволи.
 - (ж) Пренесувања во согласност со аранжмани за финансирање (вклучувајќи заеми и сопственички придонеси во пари или во натура).
 - (з) Резервирање за гаранции и колатерали.

- (е) Подмирување на обврски во име на ентитетот или од страна на ентитетот во име на друга страна.

Учеството во дефиниран план за користи на вработени во кој се делат ризиците помеѓу ентитетите на групата, од страна на матично друштво или подружница, претставува трансакција помеѓу поврзани страни (види точка 34Б од MCC 19).

- 21 Обелоденувањата дека трансакциите помеѓу поврзани страни биле извршени под услови кои се еднакви на оние кои преовладуваат во комерцијални услови, се прават само доколку тие услови можат да се докажат.
- 22 Ставки од слична природа можат да се обелоденат во збирен износ ,освен ако за нив не се бара посебно обелоденување заради разбирање на ефектите од тие трансакции помеѓу поврзани страни врз финансиските извештаи на ентитетот.

Дата на стапување во сила

- 23 Ентитетот треба да го применува овој Стандард за финансиски извештаи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2005 година. Дозволена е претходна примена. Доколку ентитетот го примени Стандардот за период кој започнува пред 1 јануари 2005 година, тој треба да го обелодени тој факт.
- 23А Ентитетот треба да ги примени измените во точка 20 за- финансиски извештаи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2006 година. Доколку ентитетот ги применува измените на MCC 19 *Користи на вработените – актуарски добивки и загуби, планови на групата и обелоденувања* за претходни периоди, тие измени треба да се применат и во тие претходни периоди.

Повлекување на MCC 24 (преформатиран во 1994 година)

- 24 Овој Стандард го заменува MCC 24 Обелоденувања за поврзани страни (преформатиран во 1994 година).